

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja LZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby na strednej škole

Ing. Henrieta Crkoňová

Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu:

Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby na strednej škole

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Kurikulárna prestavba nášho školského systému v zmysle Štátneho vzdelávacieho programu (ISCED3) vyžaduje kvalitnú prípravu učiteľov stredných škôl v oblasti čitateľskej gramotnosti.

Čitateľská gramotnosť by mala tvoriť kľúčovú zložku vzdelávania, mala by byť základom prípravy študentov na reálny život. V dnešnej tzv. informačnej spoločnosti je potrebné naučiť mladých ľudí pracovať s informáciami efektívne, mali by byť schopní informácie selektovať, hodnotiť a vhodne použiť. Iba tak majú šancu presadiť sa na trhu práce, byť úspešní v spoločnosti, ale aj v súkromnom živote.

„Domnievame sa, že rozvinutá čitateľská gramotnosť je základom, ktorý jedincovi umožňuje nielen komunikovať vo svete a o svete, ale od ktorého závisí aj miera jeho poznania, nakoľko ide o základný nástroj porozumenia sebe i ostatným.“ (Humajová, Klačanská: Zabudnuté čítanie, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, 2007)

A práve škola by mala byť tou inštitúciou, ktorá by predstavovala baštu moderného vzdelávania sa. Škola by mala študentom vytvoriť také prostredie, ktoré by cez pozitívnu motiváciu systematicky rozvíjalo ich kritické a tvorivé myslenie, schopnosť samoštúdia a sebahodnotenia.

Školy na Slovensku majú pri vytváraní tohto prostredia rezervy. Učitelia jednotlivých predmetov sú kompetentní vo svojom odbore, sústreďujú sa na problematiku súvisiacu s ich predmetom, ale nie vždy dostatočne rozvíjajú veľmi dôležitú kompetenciu – čitateľskú gramotnosť. Čitateľská gramotnosť je nadpredmetovou kompetenciou, nie je len záležitosťou učiteľov slovenského jazyka a literatúry. Úroveň našich študentov v čitateľskej gramotnosti je podpriemerná, čo opakovane potvrdili medzinárodné merania (PISA). V roku 2009, keď bola hlavnou sledovanou oblasťou tohto medzinárodného merania čitateľská gramotnosť, dosiahlo Slovensko nižší priemer ako je priemer krajín OECD. Zo všetkých zúčastnených krajín sme skončili na 32. až 37. mieste (PISA 2009. Slovensko. Národná správa, NÚCEM, 2010).

Aj školská inšpekcia vo svojich správach opakovane (napr. Správa o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike v školskom roku 2009/2010) odporúča Metodicko-pedagogickému centru naďalej zaraďovať do plánov vzdelávacích podujatí vzdelávanie učiteľov v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti v jednotlivých predmetoch.

Na to, aby sa čitateľská gramotnosť dostala do školy naprieč všetkými predmetmi a stala sa neoddeliteľnou súčasťou vzdelávania v každom vyučovacom predmete, bolo potrebné, aby vznikol vzdelávací program, ktorý je prioritne zameraný na čitateľskú gramotnosť a je určený pre všetkých pedagogických zamestnancov školy.

Vzdelávací program reflektuje všetky zistené skutočnosti a ponúka pedagogickým zamestnancom inováciu ich profesijných zručností v oblasti čitateľskej gramotnosti.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

Inovačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

Kombinovaná forma – prezenčná a dištančná

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Hlavným cieľom je inovovať nadpredmetové kompetencie potrebné na aplikáciu nových poznatkov z oblasti čitateľskej gramotnosti do výučby a integrovať ich do vyučovacieho procesu na stredných školách.

Špecifické ciele:

- Integrovať inovované poznatky z oblasti čitateľskej gramotnosti do vyučovacieho procesu všetkých vyučovacích predmetov.
- Oboznámiť sa s výsledkami medzinárodnej štúdie PISA v oblasti čitateľskej gramotnosti.
- Plánovať efektívne metakognitívne stratégie a metódy rozvoja čitateľskej gramotnosti vo všetkých vyučovacích predmetoch.
- Tvoriť a následne vyhodnotiť úlohy zamerané na čítanie s porozumením v jednotlivých vyučovacích predmetoch.
- Vedieť pri riešení úloh spolupracovať s ostatnými členmi tímu učiteľov – účastníkmi vzdelávacieho programu.
- Vedieť zhodnotiť svoje postupy v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov.
- Vedieť vybrať, tvoriť a použiť vhodné didaktické prostriedky podporujúce procesy učenia sa žiaka.
- Implementovať získané poznatky a zručnosti do konkrétnej vyučovacej hodiny zameranej na zvýšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov s využitím efektívnych čitateľských stratégií.

Obsah vzdelávacieho programu:

Modul 1 Čitateľská gramotnosť ako nadpredmetová kompetencia

Modul 2 Dôležitosť motivácie a efektívneho využívania čítania s porozumením na získavanie nových poznatkov

Modul 3 Metakognitívne stratégie a efektívne čitateľské stratégie

Modul 4 Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby jednotlivých predmetov

Téma	Forma	Časový rozsah
Modul 1 Čitateľská gramotnosť ako nadpredmetová kompetencia A. Teoretické východiská čitateľskej gramotnosti I. - Modely gramotnosti, funkčná gramotnosť, text - Výsledky slovenských žiakov v čitateľskej gramotnosti v medzinárodnej štúdií PISA - Vývoj rámca čitateľskej gramotnosti PISA – čitateľská gramotnosť, druhy textov B. Tvorivá dielňa Analýza pripravených ukážok zaujímavých textov z hľadiska rozvoja čitateľskej gramotnosti z rôznych vyučovacích predmetov – skupinová práca (podľa predmetov)	prezenčná	12

Dištančná forma, výstup: Výber dvoch rôznych druhov textov z reálneho života vhodných na rozvoj čitateľskej gramotnosti vo vyučovacom predmete	dištančná	2
Modul 2 Dôležitosť motivácie a efektívneho využívania čítania s porozumením na získavanie nových poznatkov A. Teoretické východiská čitateľskej gramotnosti II. - Typy čitateľov, základné situácie čítania, školské formovanie čitateľov, motivácia čítať, efektívnosť využitia čítania s porozumením na získavanie nových poznatkov v jednotlivých predmetoch B. Tvorivá dielňa - Prezentácia vybraných textov z reálneho života vhodných na rozvoj čitateľskej gramotnosti jednotlivými účastníkmi vzdelávania a ich analýza z hľadiska využiteľnosti v danom predmete - Tvorba vzorových úloh na vybrané texty zameraných na motivovanie žiaka čítať s porozumením alebo na efektívne využitie čítania s porozumením na získanie nových poznatkov – skupinová práca (podľa predmetov) - Prezentácia vzorových úloh a ich tímová analýza Dištančná forma, výstup: Tvorba troch úloh na vybrané texty z reálneho života z rôznych vyučovacích predmetov zameraných na motivovanie žiaka čítať s porozumením alebo na efektívne využitie čítania s porozumením na získanie nových poznatkov v danom predmete	prezenčná	12
Modul 3 Metakognitívne stratégie a efektívne čitateľské stratégie A. Teoretické východiská čitateľskej gramotnosti III. - Metakognícia, metakognitívne stratégie ovplyvňujúce kvalitu čítania - Efektívne čitateľské stratégie zlepšujúce schopnosť učiť sa (SQ3R, PLAN, KWL, RAP, REAP, Porovnaj – rozlíš, kritické čítanie a myslenie ap.) - Projektovanie vyučovania s využitím čitateľských stratégií B. Tvorivá dielňa - Aplikačné príklady využívajúce rôzne čitateľské stratégie v jednotlivých predmetoch a ich tímová analýza - Naprojektovanie jednej vyučovacej hodiny zameranej na využitie rôznych čitateľských stratégií – skupinová práca (podľa predmetov) - Prezentácia vytvorených hodín jednotlivými skupinami a a ich tímová analýza Dištančná forma, výstup: Naprojektovanie jednej vyučovacej hodiny zameranej na využitie rôznych čitateľských stratégií v danom predmete jednotlivých účastníkov vzdelávania	dištančná	4
Modul 4 Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby jednotlivých		

predmetov A. Tvorivá dielňa Prezentácia naprojektovaných vyučovacích hodín zameraných na využitie rôznych čitateľských stratégií v danom predmete (dištančná forma) a jej tímová analýza	prezenčná	12
SPOLU hodín: 60, z toho 48 prezenčne/12 dištančne		

Metódy realizácie vzdelávania:

Brainstorming za účelom zistenia stavu vedomostí a zručností z oblasti čitateľskej gramotnosti u jednotlivých účastníkov vzdelávania po oboznámení sa s nosnými poznatkami z oblasti čitateľskej gramotnosti a získaní dôležitých zručností pre integráciu čítania s porozumením do vyučovacieho procesu

Swot analýza za účelom zistenia výhod a nevýhod integrovania čítania s porozumením do vyučovacieho procesu z pohľadu jednotlivých účastníkov vzdelávania alebo školy ako celku.

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu **Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby na strednej škole** dokáže integrovať inovované poznatky z oblasti čitateľskej gramotnosti do vyučovacieho procesu svojho predmetu, a to s využitím moderných čitateľských stratégií, vie tvoriť úlohy zamerané na čítanie s porozumením, je schopný pri projektovaní vyučovacej hodiny spolupracovať s ostatnými členmi tímu tvoreného účastníkmi vzdelávania alebo učiteľmi danej školy.

Rozsah vzdelávacieho programu:

60 hodín (48 hodín prezenčne, 12 hodiny dištančne)

Trvanie vzdelávacieho programu:

najviac 12 mesiacov

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov; kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

učiteľ

Podkategórie pedagogických zamestnancov:

- d) učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- g) učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň: samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou, pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: všetky predmety

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie aprobovaného predmetu v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 10 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.).

Podmienkou zaradenia na overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z. sú minimálne tri roky pedagogickej činnosti pedagogického zamestnanca.

Spôsob prihlasovania: Písomná prihláška na kontinuálne vzdelávanie podpísaná uchádzačom.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy alebo školského zariadenia na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie. Riaditeľovi školy alebo školského zariadenia potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak pedagogický zamestnanec nie je v pracovnom pomere alebo riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Inovačné vzdelávanie sa ukončuje záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou vymenovanou poskytovateľom vzdelávania.

Overenie získaných predmetných kompetencií nadobudnutých sebvzdelávaním a vykonávaním pedagogickej činnosti realizuje pedagogický zamestnanec **s minimálne tromi rokmi pedagogickej praxe** pohovorom a prezentáciou pred trojčlennou skúšobnou komisiou (§ 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.)

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu

1. Účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Odovzdané 3 dištančné úlohy v elektronickej podobe.
3. Pohovor z teoretickej časti jednotlivých modulov a úspešná prezentácia. V obsahu prezentácie sa očakáva zrealizovaná vyučovacia hodina zameraná na využitie rôznych čitateľských stratégií v danom predmete účastníka vzdelávania vo forme powerpointovej prezentácie.

Okruhy tém na pohovor:

1. Čitateľská gramotnosť ako nadpredmetová kompetencia
2. Dôležitosť motivácie a efektívneho využívania čítania s porozumením na získavanie nových poznatkov
3. Metakognitívne stratégie a efektívne čitateľské stratégie
4. Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby jednotlivých predmetov

V prípade overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. je účastník povinný:

1. Odovzdať 3 dištančné úlohy v elektronickej podobe.
2. Absolvovať pohovor z teoretickej časti jednotlivých modulov a úspešnú prezentáciu. V obsahu prezentácie sa očakáva zrealizovaná vyučovacia hodina zameraná na využitie rôznych čitateľských stratégií v danom predmete účastníka vzdelávania vo forme powerpointovej prezentácie

Okruhy tém na pohovor:

1. Čitateľská gramotnosť ako nadpredmetová kompetencia
2. Dôležitosť motivácie a efektívneho využívania čítania s porozumením na získavanie nových poznatkov
3. Metakognitívne stratégie a efektívne čitateľské stratégie
4. Integrácia čitateľskej gramotnosti do výučby jednotlivých predmetov

Personálne zabezpečenie:

Lektori vzdelávacieho programu:

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Učítelia pre kontinuálne vzdelávanie metodicko-pedagogického centra.

Externí spolupracovníci, odborníci v problematike: pedagogickí zamestnanci z praxe s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa.

Garant vzdelávacieho programu:

PhDr. Alexandra Húsková, Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, aprobáciou slovenský jazyk a literatúra. Garant spĺňa kvalifikačné predpoklady v zmysle § 43 ods. 3 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatiach bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

Prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, baliaci papier, fixky).

Učebné zdroje (študijné texty, pracovné listy), k jednotlivým modulom – témam budú spracované lektormi vzdelávania.

Literatúra k jednotlivým modulom a témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook, CD prehrávač, reproduktory, dataprojektor pre lektora.

Návrh počtu kreditov

Spolu **15** kreditov.

Za absolvovanie inováčného vzdelávania v rozsahu 60 hodín získa absolvent 12 kreditov a 3 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.